

nivell, avui encara mallorquina. O bé, tenint en compte que els llimers es diuen *fileros* o *tiranyes* a l'Albufera de València (veg. *FIL*, n. 4) es pot suposar que d'altres en diguessin **llinyerols* (de *llinya* = *línia*) i que aquest es canviés en *llim-* per una dissimilació de palatals ajudada per les labials de *llivell* i de *llim*.

¹ De més a més, aquest és un mot que no ha deixat cap descendència popular en les llengües romàniques (fora de l'it. *lembo*, completament isolat, i més aviat literari), i que tenint í breu (una *í* davant nasal + oclusiva és impossible en fonètica llatina), hauria hagut de donar **llem*. — ² Potser amb un anteposfix *llim-ic-ós*; potser aniríem massa lluny si suposàvem un derivat dels substantius *llimac* o *llimoc* que comentarem, amb metàtesi de **llimacós* (o bé *-ocós* > *ecós* etc.). De fet hi ha val. *llimacós* 'abundant de llim verd' (*AlcM*), 'lamoso o limoso' Escrig 1851. — ³ Vaig publicar la nota següent a *Miscel·lània Fontserè* 1962, 141, i una mica ampliada a *E. T. C.* II, 218-20. L'eminent amic guixolenc R. Patxot i Jubert no coneixia el mot: en una carta de 1962, després de llegir la meva nota, escrivia a Fontserè: «no l'he vist mai usat 'en el sentit supersticiós i fatídic que li dona Ruyra' ni en cap altre». — ⁴ Es deu tractar dels que descriu a Mallorca l'Arx. Lluís Salvador: «Són corrents que no altera es lleuger alé de la mar, que per la resta rissa suaument sa superfície, produint s'efecte d'una tela de 'moiré'. A causa d'esser més poderosa sa força de sa corrent, no experimentaren s'influència des vent, i per això són més glauques. De vegades dites retxes duren molt i des de ses altures, singularment, se poren observar fins molt lluny: n'hi apar com a rius dins la mar» (p. 127). Per desgràcia no ens diu quin nom li done na les Illes. — ⁵ *Lliberola* és com escriu encara el nom d'aquesta cala el *Derrotero del Mediterráneo* de Tofiño de San Miguel, escrit el 1783 i publicat a Madrid el 1795, però en el mapa de Vrints (Anvers 1605) ja apareix *La Guayrola* (*GGC*, vol. general, 1046), errada evident per *La Gyuarola* = *Givarola*, amb la *y* posada fora de lloc.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *llimós*, *llimicós*, *llemicós*, *llemiquejar*, *llemic*, *llemiscós*, *llemisc*, *llemiscaines*, *llimona* 'ocell', *llimoc*, *llimac*, *esllimoc*, *llimucós*, *llimicós*, *llimidor*, *llimutja*, *enllimutjar*, *esllimocat*, *llima*, *esllim*, *llimerol*, *lliberola*, *Giberola*, *Lliberola*, *Les Giberoles*, *lliberol*.

Llim, V. *llimbs*

LLIMA, 'eina de llimar', del ll. *LĪMA* id. □ 1.ª doc.: 1372.

Jacme Marc (*Dicc. de Rims*), tant el substantiu com el verb en present: «*lima* per *la lima*; *lima* per cell qui n'obra». lfn. 1785. I així mateix en Eiximenis, en el sentit material, com també en doc. de 1459, *AlcM*. Més corrent és en literatura trobar-lo amb el sentit figurat de 'correcció literària, moral, estilística': «De tal preycar / --- / lo meu cervell / poc ne prengué /

que retengué: / t'he scrit dessus / --- / però sotsmés / tot a la *lima* / del Qui és cima / dels correctors: / en res errors / contra la fe! / ---», JRoig (*Spill*, 16319); l'acc. material en: «--- anant per mar fou pres per anglesos --- e stec pres per spay d'un any e --- pregant a St. Julià --- trobà una *lima*, ab la qual *limà* e rompé los ferros ab los quals stave ferrat; e aximateix *limà* e rompé los ferros de 6 hòmens los quals --- exiren de la presó ---» en una narració de miracle de 1462 (*Ag.*, *Eximplis e Mir.* II, 338).

DERIV.: *Llimar* [1372 i 1462, supra] i en l'acc. 'polir, retocar' molt freqüent en literatura des d'Eiximenis; i continua essent lloc comú en els segles baixos: «Qui saber voldrà breument - de Alcides les grans haçanyes, / que té, ab tants blasons y títols, - lo antic temps tan celebrades, / llija aquestes breus cartilles - encara que mal *llimades*» en el mall. Fc. Casellas, S. xvii (JMBover, *BiEscrBal.* I, 173.2.6).

Llimada. *Llimador*; *llimadora*. *Llimadures* [S. xv; «scobs, scobis», Busa-N. 1507] «pols resultant de llimar els metalls: d'or, de ferro, d'argent» (*DAG.*) *Llimalles* «llimadures que fan els argents quan llimen els metalls preciosos», que el *DAG.* recull a Barcelona en la variant *llimayes* (amb la coneguda dissimilació barcelonina del tipus de *lleti(i)a*, *fuiola*, *llavaiol* etc.); també Careta confirma que és general a la capital entre manyans, argenters etc. i voldria que es condemnés *llimadures* com a castellanisme, pretensió mal fundada i innecessària; Fontserè i AMartorell semblen suggerir una distinció útil quan defineixen el singular «*llimalla*: bocinet de metall arrencat per la llima» (*CiFiNat.*, p. 58 i lèxic): o sigui que *llimadures* quedi per a la polsina quasi impalpable, i una *llimalla* per a un bocinet ja prehensible o copsable, i que poden usar metallistes, físics etc. *Llimament*. *Llimassa*. *Llimat*. *Llimetó*. *Rellimar*.

Llima 'espècie de llimona etc.', V. *llimona*

LLIMAC, caragol sense closca', d'una variant del ll. *LĪMAX*, -ĀCTS, id., mot que, en els llenguatges romànics, es presenta en variants de terminació anòmales i bastant diverses (algunes àdhuc provinents de formes dialectals o pre-romanes de la mateixa denominació indoeuropea que va donar el mot llatí); com sigui que *LĪMAX* era femení en llatí, l'explicació més probable de la terminació catalana és que, en gran part del llatí vulgar, es canviés en **LĪMĀCA* adaptant-la al gènere gramatical —d'on l'it. *lumaca*—, i en part derivant-ne un masculí **LĪMĀCUS*, d'on vindrien la forma catalana i les més afins dels parlars veïns: gascó *limac*, navarroaragonès *limaco*, astur. *llimiagu*. □ 1.ª doc.: 1575, OPou (*ThPu.*): «*llimac* o caragol sens crosta: *limax*».

També en el *DTO*. (1647): «*llimach*: *limax*, cochlea nuda»;¹ i vegeu (article *LLIM*) l'ús que en fa el Recor de Vallfogona, altrament jugant amb els dos sentits del mot.

En l'article *LIMAZA* del *DECH* i en *TopHesp.* I, 395-6, m'explico detingudament sobre les formes vàries del mot, romàniques i indoeuropees, que en algu-